

Danderyds kommun

Kommunrevisorer

Bilaga till revisionsberättelse 2023

1.1 Inledning

Vi kommunrevisorer har kommunfullmäktiges uppdrag att granska kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och pröva om den sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi skall också granska om kommunens räkenskaper är rättvisande och om den kontroll som sker är tillräcklig.

Vi har haft tio sammanträden under året. Kommunens revisorer är Filippa Nyberg (ordförande), Lena Cronvall Morén, Eva Borelius Zätterström, Hans-Åke Larsson, Ann Ryberg, Margareta Sandell samt Göran Bjugård. Vi biträds av PwC.

I Sveriges Kommuner och Regioners skrift God revisionsred i kommunal verksamhet 2022 anges att granskningen skall vara så omfattande att revisorerna årligen kan pröva och uttala sig om ansvarstagandet för samtliga revisionsobjekt, det vill säga styrelser, nämnder och beredningar. Revisionens omfattning anges som följande:

- **Om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt;** bland annat att verksamhetens resultat lever upp till fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt andra föreskrifter som gäller för verksamheten och att verksamheten klarar att genomföra sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- **Om räkenskaperna är rättvisande;** att redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ekonomisk ställning samt att delårsrapport och årsredovisning är upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed.
- **Om den interna kontrollen inom nämnderna är tillräcklig;** att verksamheten lever upp till målen och är kostnadseffektiv, att informationen om verksamheten och om den finansiella rapporteringen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig samt att de regler och riktlinjer som finns för verksamheten följs.

I denna bilaga vill vi framföra några mer allmänna synpunkter och kortfattat redovisa de granskningar som genomförts under revisionsåret 2023. Granskningarna finns presenterade i separata rapporter som dels finns i kommunens diarium dels på revisorernas hemsida. Vårt uppdrag som lekmanrevisorer redovisas i en separat granskningsrapport för kommunens aktiebolag.

1.2 Kommunens verksamhet och ekonomi

Årets resultat enligt resultaträkningen uppgår till 124,6 mnkr och balanskravsresultatet uppgår till 102,1 mnkr. Enligt årsredovisningen 2023 innehåller förvaltningsberättelsen en balanskravsutredning i enlighet med LKBR.

God ekonomisk hushållning

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning ur det finansiella perspektivet i och med att fem av fem finansiella mål uppfylls. Utfallet avseende de finansiella indikatorerna har försämrats något jämfört med år 2022 med undantag för balanskravsresultatet som har förbättrats. Anledningen till det lägre utfallet avseende soliditetsmåten beror på en ökad upplåning för att finansiera investeringar. Självfinansieringsgraden blev lägre till följd av ökad investeringsvolym.

Vår bedömning utifrån årsredovisningen är att de verksamhetsmässiga målen är delvis uppnådda utifrån att 27 mål är uppfyllda, 11 gula är delvis uppfyllda, två mål är ej uppfyllda och tre mål saknar bedömning. Utbildningsnämnden når inte målsättningen gällande kostnadseffektiva verksamheter utifrån att ett antal enheter uppvisar underskott. Många skolor i egen regi har utmaningar med överkapacitet som uppstått när antalet elever minskar inom kommunen samtidigt som konkurrens med fristående skolor bidrar till överkapacitet i vissa kommundelar. Ytterligare mål inom strategiområdet som inte uppnåtts är tekniska nämndens mål om förnyelsetakten av VA-nätet. Här bedöms förnyelsetakten som låg, vilket medför att målet inte uppfylls för perioden.

1.3 Granskningsarbete

1.3.1 Granskning av ansvarsutövande

Vi skall varje år uttala oss i frågan om ansvarsfrihet för styrelser och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa. En viktig del i den årliga granskningen är att bedöma om styrelsens och nämndernas ansvarsutövande är tillfredsställande. Med ansvarsutövande avses aktiva åtgärder för att leda, styra, följa upp och kontrollera verksamhet och ekonomi. Ett effektivt ansvarsutövande förutsätter att det finns rutiner som stödjer styrelse/nämnd i dess arbete.

Underlag för vår bedömning i revisionsberättelsen för 2023 har varit:

- protokollsläsning/genomgång av handlingar för kommunstyrelsen och alla nämnder.
- möten med tjänstepersoner och/eller nämndernas presidium samt fördjupade granskningsinsatser.
- en grundläggande granskning av styrelse och nämndernas aktiva åtgärder att styra, leda, följa upp och kontrollera verksamheten.

I vår grundläggande granskning konstaterar vi att det finns fastställda dokument för kommunstyrelsens och nämndernas styrning och ledning så som mål, budget och internkontrollplaner etc.

Vi konstaterar att kommunstyrelsen och nämnderna har en löpande rapportering avseende ekonomi och verksamhet. Sammantaget bedömer vi att kommunstyrelsen och nämnderna i huvudsak har vidtagit tillräckliga åtgärder för att styra, följa upp, kontrollera och rapportera tilldelat uppdrag samt att den interna kontrollen varit tillräcklig. Vi bedömer att kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, socialnämnden samt miljö- och stadsbyggnadsnämnden delvis har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt utifrån att målen delvis uppnås.

Vår bedömning är att kommunstyrelsens samt nämndernas ekonomiska resultat är förenligt med fastställda mål samt att nämnderna har en tillräcklig intern kontroll.

1.3.2 Granskning av årsredovisningen

Granskning av årsredovisningen innebär i första hand att kontrollera att kommunens räkenskaper är rättvisande. Genomgång har skett av följande dokument:

- förvaltningsberättelse
- resultaträkning
- balansräkning
- kassaflödesanalys
- driftredovisning
- investeringsredovisning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

1.3.3 Granskning av delårsrapport

Vi bedömde att delårsrapporten i allt väsentligt upprättats enligt lagens krav och god revisionsred i övrigt. Bedömningen i delårsrapporten var att balanskravet skulle uppfyllas för år 2023.

Kommunen prognostiserade ett resultat som var förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget för år 2023. Det prognostiserade resultatet var förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget för år 2023. Vår samlade bedömning var således, utifrån delårsrapportens återrapportering, att det prognostiserade utfallet är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning.

1.3.4 Granskning av inköp och upphandling

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer genomfört en granskning

av kommunens upphandlingar och inköp. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen har säkerställt en ändamålsenlig inköps- och upphandlingsverksamhet.

Efter genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte helt** har säkerställt en ändamålsenlig inköps- och upphandlingsverksamhet. Utifrån vår granskning ser vi att det finns brister i efterlevnad av rutiner och riktlinjer. Vår granskning visar att det saknas tydliga inköpsroller i verksamheterna och de som gör inköp får ingen utbildning i hur upphandling och inköp i kommunen ska gå till, vilket innebär en risk för att inköp inte görs enhetligt i kommunen. I kontroll av genomförda direktupphandlingar noteras allvarliga brister i hanteringen. Dels har kommunen haft problem med att få fram underlag till stickproven, dels rör det sig om brister när det kommer till dokumentation av direktupphandlingar, tillvaratagande av konkurrens samt att avtal saknas. Vidare har fakturahanteringssystemet ingen kontrollfunktion som stoppar medarbetare från att attestera fakturor över den beloppsgräns som man blivit delegerad, vilket innebär en risk att fakturor med ett belopp över ens attesträtt attesteras. Av kommunstyrelsens internkontroll framgår att inga specifika kontroller görs för inköp och upphandling.

Utifrån genomförd granskning rekommenderas kommunstyrelsen att:

- Säkerställa att förvaltningarna har fastställda beloppsgränser för vad varje medarbetare får attestera.
- Säkerställa att samtliga direktupphandlingar över 100 000 SEK dokumenteras i enlighet med kommunens riktlinjer, policy samt rådande lagstiftning.
- Säkerställa att inköp- och upphandlingsverksamheten löpande följs upp.

1.3.5 Uppföljande granskning av lämnade rekommendationer

PwC har, på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Danderyds kommun, genomfört en uppföljning av hur kommunstyrelsen, socialnämnden och utbildningsnämnden har hanterat de rekommendationer som revisionen lämnat i fem fördjupade granskningar som genomförts under åren 2021-2022. Syftet har varit att följa upp på vilket sätt som lämnade rekommendationer har omhändertagits av berörd styrelse/nämnd.

Uppföljning av lämnade rekommendationer avser följande fördjupade granskningar:

- Granskning av personal- och kompetensförsörjning (år 2022)
- Granskning av uppföljning och insyn privata utförare (2022)
- Granskning av digitalisering i grundskolan (2022)
- Granskning av intern kontroll i redovisningsprocesser (2021)
- Granskning av samverkan kring barn och unga som riskerar att fara illa (2021)

Vår bedömning är att kommunstyrelse och utbildningsnämnden **delvis** har besvarat revisorernas synpunkter och hanterat förslag till åtgärder. Bedömningen baseras på att kommunstyrelsen och utbildningsnämnden inte har behandlat varje enskild revisionsrapport de är berörda av.

Vår bedömning är vidare att socialnämnden **i allt väsentligt** har besvarat revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder utifrån att nämnden har besvarat och lämnat yttrande på de två revisionsrapporter som berör nämnden.

Vi bedömer att kommunstyrelsen, socialnämnden och utbildningsnämnden **inte helt säkerställt** att tillräckliga åtgärder har vidtagits utifrån de brister och rekommendationer som har lämnats i de tidigare granskningarna.

Utifrån genomförd uppföljande granskning rekommenderar vi att:

- Styrelse/nämnd säkerställer att de, i formell mening, tar del av samt behandlar revisionsrapporterna samt tar ställning till de brister samt rekommendationer som lämnats.
- Styrelse/nämnd följer upp och säkerställer att beslutade åtgärder är/blir genomförda. Detta genom att tydliggöra när i tid beslutade åtgärder ska vara genomförda samt löpande säkerställa framdrift i de olika delarna och att styrelse/nämnd även får en slutredovisning när åtgärderna är verkställda.

1.3.6 Förstudie välfärdsbrott

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer genomfört en förstudie av kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsbrott. Vår förstudie visar att Danderyds kommun genom såväl kommunstyrelse och nämnder har möjlighet att stärka, intensifiera och utveckla arbetet med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsbrott. Det handlar såväl om att upprätta styrdokument som att utöka riskanalyser på kommunövergripande nivå.

Nedan är våra huvudsakliga noteringar vad gäller kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsbrott:

- Att riskanalyser inte genomförs i syfte att identifiera prioriterade områden med hög risk för välfärdsbrott på en kommunövergripande nivå eller
- Att det inte finns upprättade styrdokument på kommunövergripande nivå som tydliggör hur kommunen avser att arbeta med frågan om välfärdsbrott.
- Vi noterar att kommunen har infört en visselblåsarfunktion. Förstudien indikerar dock att den inte är fullt ut känd inom verksamheterna.

Utifrån genomförd förstudie uppmanar revisorerna kommunstyrelsen och berörda nämnder att stärka det förebyggande arbetet. Revisionen kommer med utgångspunkt i genomförd förstudie ta ställning till om en fördjupad granskning inom området ska genomföras under år 2024.

1.4 Protokoll och handlingar

Arbetsuppgiften består i att läsa protokoll och handlingar, dels från innehållsmässig dels från formell synpunkt.

Vår uppfattning är att det är väsentligt att protokoll läggs ut på hemsidan för att alla medborgare kan läsa dem.

1.5 Granskning av kommunens bolag

Kommunens bolag, Djursholms AB och Studievägen Fastighets AB, har granskats av utsedda lekmanrevisorer. I granskningen har samplanering skett med bolagets auktoriserade revisor och kommunrevisionen. Granskningen har varit inriktad på att översiktligt bedöma rutiner för att styra, följa upp och kontrollera verksamheten. Sammantaget har bedömts att verksamheten skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen till övervägande del varit tillräcklig.

Lekmanrevisionsrapporterna för Djursholms AB och Studievägen Fastighets AB bifogas revisionsberättelsen.

1.6 Uppföljning samt dialog och kontakter

I revisionen sker löpande uppföljningar av frågor vilka initierats i samband med läsning av protokoll, information från personal och förtroendevalda inom kommunen eller från allmänheten. Dessa uppföljningar utgör även en viktig grund i revisionsplaneringen inför kommande år.

Vidare har vi, inom ramen för vårt uppdrag, haft möten med företrädare för kommunstyrelsen samt nämnderna. Vidare har vi träffat kommunfullmäktiges presidium vid möten under året.